

ಭಯಗೊಂಡ ಬ್ರೂಂ ಕುದುರೆಗಳ ಓಟ

‘ಕಾಡು ಕುದುರೆ ಗೊತ್ತೇ?’ ಎಂದು ಮಾತು ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಆದಿತ್ಯ ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ. ಕವಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ‘ಕಾಡು ಕುದುರೆ’ ಗೀತೆಯನ್ನು ತನ್ನಯವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಂಬಾರರೇ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ. ಗಾಯಕ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರ ದನಿಯನ್ನು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಪಾಲು ಅನುಕರಿಸಿದ. ಹೌದು, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಹಾಡು ಎಂದೂ ಜೀವಂತ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಹಾಡೂ ಹೌದು.

ಕಾಡು ಕುದುರೆ ಓಡಿಬಂದಿತ್ತಾ
 ಊರಿನಾಚಿ ದೂರ ದಾರಿ
 ಸುರುವಾಗೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ
 ಮೂಡಬಿಟ್ಟ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿ
 ಹೆಸರಿನ ಗುಟ್ಟು ಒಡವಲ್ಲಿ
 ಮುಗಿವೇ ಇಲ್ಲದ ಮುಗಿಲಿನಿಂದ
 ಚಾರಿಬಿದ್ದ ಉಳ್ಳೇ ಹಾಂಗೆ
 ಕಾಡಿನಿಂದ ಚಂಗನೆ ನೆಗೆದಿತ್ತ
 ಆದಿತ್ಯ, ನಾಲ್ಕು ಚರಣಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ
 ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಪಲ್ಲವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಋಷಿಗಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೂ ಗೆಳೆಯರ ಮುಂದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಕಾಡುಕುದುರೆ ಎಂದೊಡನೆ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಥಟ್ಟೆಂದು ಮೂಡುವ ಚಿತ್ರಣ ಈ ಹಾಡು — ಕಾಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೇನಂತೆ, ಈ

ಹಾಡು ಕಾಡು ಕುದುರೆಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೆಲ್ಲ ಥಟ್ಟನೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮೂಲತಃ ಕಾಮದ ರೂಪಕವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವರು ಕಡಿಮೆ; ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವ ಉದ್ಯಾನವನಗಳೂ ಕಡಿಮೆ. ಹುಲಿಸಿಂಹಆನೆ ನೋಡಲು ಸಫಾರಿ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳು? ಅಮೆರಿಕದ ಪಶ್ಚಿಮ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ ಮಂಗೋಲಿಯ ಇಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಕಾಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅದೇ ಆವಾಸದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಕುತೂಹಲ. ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಥಟ್ಟನೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತವೆ: ಇವು ಕಾಡುಬಿಟ್ಟು ಬಂದವೆ? ಪಳಗಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಅಥವಾ ಸಾಕು ಕುದುರೆಗಳು ಓಡಿಹೋಗಿ ಕಾಡಿನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದವೆ?

ಕಾಡು ಕುದುರೆ ಎಂದರೆ ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಸ್ನೇಚ್ಚೆಯಾಗಿ ಹಿಂಡುಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುವ, ಓಡುವ, ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಅಂಡಲೆಯುವ, ಅದೇ ಆವಾಸವಾಗಿರುವ ಕುದುರೆಗಳು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಸಾರಲು ಗಂಡು ಜಂಗಿ ಕುಸ್ತಿಗೆ ಬೀಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಮೆರಿಕ ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ನಿಲುವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಮಾರಕವೋ, ಪ್ರೇರಕವೋ ಅದು

ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಆಡಳಿತವನ್ನೇ ಕಟುವಾಗಿ ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ಟೀಕಿಸುವ ಸೆನೆಟರ್‌ಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸುದ್ದಿಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ್ಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಸೆನೆಟರ್‌ಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಇಂಟೀರಿಯರ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಗೃಹಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು — ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಪಶ್ಚಿಮ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಇನ್ನೂ ಏಕೆ ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ‘ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಬ್ಯೂರೋ’ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಹೇಳಿದ. ‘ನೀವು ಇಷ್ಟು ತರಾತುರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗದು. ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳು ಅಮೆರಿಕದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದ ಹತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ 500 ಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಖರ್ಚು ಬೇಕು. ಈಗಿನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ನೀವು ಟೈಂ ಕೊಡಬೇಕು’ ಎಂದುಬಿಟ್ಟ.

ದೊಡ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ, ದತ್ತಕದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ

ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಬ್ಯೂರೋಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಪತ್ರಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹರಸಾಹಸ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು. ಅಲ್ಲಿನ ಹತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 80 ಸಾವಿರ ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳಿವೆ. ಸುಮಾರು 40 ಸಾವಿರ ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿರುವ ದೊಡ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವನ್ನು ಸಾಕಲು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 7 ಲಕ್ಷದ 30 ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲನ್ ನೀರು ಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ, ಪ್ರತಿ ಕುದುರೆಗೆ 20 ಪೌಂಡ್ ಆಹಾರ ಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯಲು ನೀರೆಲ್ಲ? ಇದು ಅವರ ಗೊಣಗು. ಸಂಖ್ಯೆ ಮಿತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಅವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು 2005ರವರೆಗೆ ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ತಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣಿ ದಯಾ ಸಂಘಗಳು ತಿರುಗಿಬಿದ್ದಾಗ, ಸರ್ಕಾರ ಬಗ್ಗೆಬೇಕಾಯಿತು, ಅವಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ

ಕಾಡು ಕುದುರೆಗಳ ಆಟದ ಮೈದಾನ ಆಲ್ಟರ್ನ್